בעל קורא.

ליטעראַרישע איבערבליקען.

1.

„חסיד׳יש" פון י. ל. פרץ.

עס האט מסתם מיט אייך אמאל פּאַסירט דאס איהר האט געהערט א נאמס בענאמטען זינגער, אדער שפּיעלער וואס האט אייך מיט זיינע „זאמען" ארויסגעצויגען פון אייער עולם הזה וועלטיל און האט אייך פערטראגען עט, עט אין עולם הדמיון. אין א וועלט וואו עס איז ניטא קיין נוף, ניטא קיין לבוש, נור סאמע אצילות, הוילע נשמה; אין א וועלט וואו דער גייסט ווערט פריי, ניט געבונדען פון פליישיגע שטריק; אין א וועלט פון סאמע רוחניות. און ווען איהר בעגעגענט אייער פריינד און ראטה איהם צו געהן הערען יענעם זינגער, שפּיעלער אדער סימפּאניע און ווען ער פרעגט אייך: „וואס איז דאר־טען אזוינס?" בלייבט איהר שטעהן אין פערלענענהייט און ווייסט ניט וואס צו ענטפערען, דען איהר פיהלט אז דאס וואס איהר האט געהערט לאזט זיך ניט ציטירען. דאס איז א זאך וואס מען דארף דערצו האבען געפיהל׳ עסטע־טיק, נשמה. אבער צו פערשטעהן גע־בען, צוגליעדערען — דאס קען מען ניט! וואס איז אזוינס נשמה? וואס איז אזוינס זיו השכינה? ווער איז עס דער יענינער וואס האט דערויף א תשובה געגעבען?

דאס זעלבע האב איך געפיהלט, אי־בערלעזענדיג „חסידיש", דעם לעצטען באנד פון י. ל. פרץ.

פיעלע זאכען וואס זיינען אריין אין דעם באנד, האב איך שוין געלעזען פריהער, אבער ווען מען לעזט איבער „חסיד׳יש" פון טאוועל צו טאוועל, זעהט מען ערשט אז פרץ׳ען טאר מען ניט לעזען פסירען, אז די זאכען וואס זיי־נען ארויס אין א זאמלונג ביחידות זיי־נען אבריס מחולדים, אבגעריסענע גליעדער פון א גאנץ שעהנעס נוף, אדער ווי אויף פרץ׳ס לשון וואלט עס אויסגעקומען: „בעזונדערע נאָטקעס, איינצינע טרעלען פון א גאנצען ניטון"... אין די זאכען וואס פרץ האט געשריי־בען פאר צייטונגען איז דורכגעצויגען א פעליטאגען שטריק. דאס האריז פון דעם קינסטלער — פיהלט מען — האט צו דעם ניט געפיהלט קיין שטארקע אהבה, עפּעס איז עס ארויס פון פענזיל כלאחר היד, פעליטאניש. „זכרונו לברכה און זיינע מקורבים" איז ניט מיט פרץ׳ס ליעבע בעשאפען געווארען, כאטש קיין אנדערער וואלט עס ניט בעשאפען אפילו ווי עס איז; כאטש ניט זעהענדיג דעם שרייבערס נאמען וואלט איהר גלייך פרץ׳ען דערקענט; איהר דערקענט אבער אויך אז בעת׳ן שאפען דאס איז פרץ ניט געווען אין דער לויגע ווי בעת ער האט געשאפען „משנת חסידים", „די מקובלים" און די איבעריגע.

און פּונקט ווי עס איז מיר אונמענ־ליך איבערצוגעבען מיט פשוט׳ע ווער־טער ווערטער וואס עס פעהלט אין יע־נער זאך, אזוי איז מיר שווער און אפשר נאך פיעל שווערער איבערצוגעבען וואס ליענט אזוינס אין „משנת חסידים" צי אין „די מקובלים". איך האב לעזענ־דיג געפיהלט די פאלשע נאָטקע וואס פרץ האט גענומען ביי „זכרונו לברכה" און זיינע מקורבים", איך האב דאס דוכט זיך געהאט ווי אויף׳ן האנד, אבער איבערגעבען אייך — דאס קען איך ניט. דאס גלייכען איז מיט „משנת חסידים", „די מקובלים", „הכנסת כלה", „יוחנן מלמד מעשה׳לעך" און די אנדע־רע. איך האב דא גוט געפיהלט ווי מיט יעדער בלעטיל, מיט יעדער מעלאדיע פונ׳ם זינגער, מיט יעדער קלאנג פון דער סימפּאניע בין איך אוועק ווייטער פון מיין זיין, בין געשטיגען העכער, בין אין אן אנדער וועלט אריבער; איך האב געפיהלט אז די אקארדען האבען מיין נשמה פער׳שיכור׳ט און האבען מיך אין דער הויכקייט ערהויבען — אבער וואס אועלכעס איז עס? און ווארום איז עס? און וואס איינענטליך זיינען עס אזוינס די ערהאבענע אקארדען, די כלאנגען און טעלאדיען פון דער סימ־פאניע, דאס איז ניט מעגליך דזכט מיר איבערצוגעבען. איהר מוזט אליין געהן הערען, איהר מוזט אליין לעזען דאס בוך. אין לעזען זאלט איהר אין גאנצען, דען איין מאטיוו איז אויף דאס גאנצע בוך אויסגענאסען. איינצינע אקארדען צורייסען נור דעם ערהאבענעם מאטיוו, איהר ווייסט ניט ווי אבצושאצען און דער מאטיוו האט זיין ווערקונג ניט.

2.

„מוטער און קינד" פון דר. מעריסאן.

איך וועל אנהויבען מיט אן אדווער־טייזמענט: יעדע פרוי וואס וויל בעת׳ן שוואנגערען זיך פיהרען היגעניש (און וועלכע פרוי וויל עס ניט?) און יעדע מוטער וואס וויל איהר ניי געבארען קינד און אפילו עלטער קינד פערהיטען פון שלאפקייט (און וועלכע מוטער וויל עס ניט?) — דאן קויפט דאס קליין ביכעל „מוטער און קינד" וואס איז ניט לאנג ערשינענען.

אן אזא ווערק, געשריבען אין ריינעם אידיש, נויטיגט מען זיך שוין זייט לאנג. אין אידישען איז עס אפשר דאס ער־שטע ביכעל וואס זאל מעדיציניש ער־קלעהרען די פרויען ווי אזוי זי דארף זיך פיהרען בעת זי שוואנגערט, ווי זי זאל זיך נוהג זיין מיט איהר ניי געבא־רען קינד און ווי צו פיהרען זיך מיט איהר קינד אין די ערשטע יאהרען. פּא־ראן אפילו ביי אונז א פאר ביכלעך אזעלכע פון לאנג, אבער זיי זיינען אזוי פערדייטשטמערישט און געשריבען אין אזא שלעכטער שפּראך דאס איך גלויב ניט אויב איינס פּראצענט פון די אידי־שע פרויען וועלען פערשטעהן וואס דער דאקטאר וויל פון זיי און וואס זיי בלייבט צו טהאן.

אנדערש איז עס מיט „מוטער און קינד" פון דר. מעריסאן. די שפּראך איז א גאנץ לייכטע און פערשטענדליכע, עצות זיינען אהן ספק ווערטה גענומען צו ווערען אין אכט פון יעדע פרוי און מוטער. עס איז צו בעדויערען וואס זעהר וועניג פּלאין איז אבגעגעבען גע־ווארען פאר יעדען סאבדזשעקט, פּא־ראן זאכען וואס האבען בעדארפט מעהר פּלאין פערגעהמען און אויס־פיהרליכער ארומגערעדט ווערען, איך האט דער פערפאסער ניט געהאט אין אונז די דורכשניטליכע פרוי מיט וועל־כער מען האט בעדערפט מעהר פשוט־ער רעדען און זיין מעהר פּאפּולער. אלענפאלס ווייל דאס איז דאס ערשטע ווערקיל אויף דיזען געביעט און ווייל דאס איז אזוי נוצליך, זיינען מיר עס מקבל באהבה ווי׳ס איז און ראטהען נאך אמאל די מוטערס צו פערשאפען זיך עס.

ביים פעראיין „אידישע יוגענד".

ווי עס איז שוין פאר איניגע בע־קאנט, האט דער פעראיין „אידישע יו־גענד" אונטערגענומען צו שאפען חע־כער 100 סובסקריפּשאנס אויף דר. ח. זשיטלאווסקי׳ס יובילעאום אויסגאבע ווערק. זעלבסטפערשטענדליך אז אזא ארבייט פאדערט פיעל מיה און קען ערפאלגרייכער זיין ווען זי וועט ווערען געטהאן דורך א גרויסע צאהל פערזא־נען. אלזא אפעלירען מיר צו אלע גרו־פען און פערזאנען וועלכע שעצען דר. חיים זשיטלאווסקי׳ס פיעל בעדייטענדע ארבייט און זיינע גרויסע פערזענליכע פעהיגקייטען צו מיטהעלפען אונז שא־פען די נויטיגע סובסקריפּשאנס.

מיר וועלען אויך פעראנשטאלטען א מוזיקאליש ליטעראַרישען אבענד לכבוד דר. חיים זשיטלאווסקי׳ס יובילעאום.

די יעניגע וועלכע ווילען זיך אליין סובסקרייבען אויף דר. חיים זשיטלאוו־סקי׳ס ווערק, מיטהעלפען אונז צו שא־פען סובסקריפּשאנס אדער אראנזשי־רען דעם עהרען אבענד, בעטען מיר זיך ווענדען צו אונזער סעקרעטאר א. נורעוויטש, 463 מעננוס עוועניו.

מיט אכטונג

די קאמיטע.

צו די אידען אין דער וועסט.

מר. י. סקלאווער וועט אין ניכען מאכען א טור אין וועסטערן קענעדא וואו ער וועט האלטען פארלעזונגען איבער אידישע פראגען. די יעניגע אי־דישע ארגאניזאציאנען וואס ווילען אראנזשירען מיט איהם א פארלעזונג אדער צוויי, זאלען זיך גלייך שטעלען מיט איהם אין פערבינדונג.

מר. סקלאווער וועט פאר איין ווענס אויך זאמלען גייע סובסקריבער פאר דער „צייטונג „דער אידי" און קאלעקטען ביי די אלטע סובסקרייבערס.

אדרעסירען

J. Sclover, c. o. "The Israelite",
796 Main St., Winnipeg, Man.

לשנה טובה תכתבו

ווינשט אייך אייער אלט בעקאנטער פאטאגראפער

שעכטער

וואס מאכט יעצט איין דאזען פּראכט־פאל שעהנע שנה טובה׳ס וואס ווינ־פּענ האט נאך ניט געזעהן, פאר דעם קליינעם פּרייז $1.75

קומט און איבערצייגט זיך אין דער

German Art Studio

קאר. לאנגאן און מיין פּהאן נערי 4380

איינטריט אין לאנגאן עוועניו.

נענז, קאַטשקעס און טשיקענס.

מיר מאכען בעקאנט אלע היעגע אר־דען אז מיר האבען א פולען סטאק פון אלערליי עופות. ווער עס וויל זיך בע־זארגען מיט גוטע טשיקענס אויף יו״ט, זאל נור טעלעפאנירען **נערי** 3379 און אייער אלטער בעקאנטער מר. **פריישמאן** וועט אייך ברענגען אין שטוב אריין אלעס וואס איהר וועט פערלאנגען צו די בילינסטע פּרייזען. אויך בעקומט איהר ביי אונז פרישע אייער און גוטע פּוטער, אלעס צו האלסייל פּרייז. און ווען עס פערנלוסט זיך אייך א טשיקען געקוילעט און גע־פליקט, קרינט איהר עס דורך אונז.

סיטי פּראָדזס קאָמפּאַני

456 פּאָסיפיק עוו. פּהאן נערי 3379

פערלאנגט גוטע פליסיגע מענשען, מענער אדער פרויען, גוטע ווייד זשעס געצאהלט צו די ריכטיגע לייט, סטעדי דזשאב זיך ווענדען צו מר.

ב. שראַגגע

400 פּרינצעס סטריט.

פּהאן סט. דזשאהן 382

B. SHRAGGE

400 Princess Street

J. A. Chmelnitsky

Cor. Dufferin and Derby Sts.
Phone St. John 1423

א נייע האלסייל פון „דזשאבס" האט מר. יעקב חמעלניצקי געעפענט אין קאר. דאפרין און דערבי סט. וואו אלע חינע און קאנטרי סטארקיפּערס קענען בעקומען צו די בילינסטע פּרייזען קלאטהינג, בוטס, שוהס א. ד. ג.

דרייוריס ריידוואוד לאַגער.

די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע

Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

ביי דער היברו אימיגרייישאַן פּראָגרעסיוו סאָסייעטי אָף ווינניפּעג.

דעם 14טאן פאריגען מאנאט, אויגוסט, זיינען פארגעקומען וואהלען פאר אפיסערס אין דער היברו אימיגרייישען פּראגרעסיוו סאסייעטי אף ווינניפּעג. פאל־גענדע אפיסערס זיינען ערוועהלט געווארען:

פאר פּרעזידענט איז עלעקטעט געווארען אונזער מיטגליעד מר. בן צי־מערמאן.

אלס וויס פּרעזידענט איז ביי אונז פערבליבען דער פריהערינער — מר. טש. דווארעטין.

אלס פינאנס סעקרעטאר איז ערוועהלט געווארען מר. מ. ווייסמאן.

אלס רעקארדינג סעקרעטאר איז אויסגעקליבען געווארען מר. א. סעקטער

פאר טרעזשורער איז עלעקטעט געווארען מר. דיימאנד.

די קאנטראל וועט האבען מר. א. טרייוואוס,

פאלגענדע אפיסערס זיינען ערוועהלט: מר. ל. לודוויק, מר. מ. לודוויק און מר. דאנענשטיין.

די היברו אימיגרייישאן פּראגרעסיוו סאסייעטי בעט יעדען איינעם דאס אויב ער וויס פון א פאל וואו אן אימיגראנט ווערט פערהאלטען מיט דער גרעניץ צו ווייל ער האט ניט גענוג געלד צו ציינען אדער אויס אירגענד וועלכער אנדע־רער אורזאכע, אדער אויב עס וויס אימיצער פון אן אנדער פאל וואס מען דארף עטוואס טהאן פאר אימיגראנטען זאל מען זיך ווענדען צו דער אויבענדערמאהנ־טער סאסייעטי.

מיר, פון אונזער זייט, זיינען אימער גרייט צו העלפען אונזערע ברידער וואס ווילען אריבערקומען אין דער נייער היים. מיר ווענדען אן אלע מענליכקיי־טען און בעזייטיגען ווי ווייט נור מעגליך איז די שטערונגען וואס ליגען אויף דעם וועג פון יעדען אימיגראנט.

פאריגע וואך איז א יונגערמאן מר. פישביין פון וואהלינער גובערניע פערהאלטען געווארען אין קוויבעק, ווייל איהם האט געפעהלט די נויטיגע סומע צו ציינען ביי דעד היגער גרעניץ. א פריינד פון דעם אימיגראנט מר. ליפּמאן האט זיך געווענדעט צו אונז און מיר האבען אנגעווענדעט אלע מענליכקייטען און האבען דעם אימיגראנט מר. פישביין גלייך בעפרייעט און ער האט בעקומען די מענליכקייט צו לאנדען אין קענעדא.

ווענען דער סאסייעטי האט שוין דער רעדאקטאר פון דיזער צייטונג „דער איד" געשריבען אן עדיטאריעל און בעוויזען ווי ווייכטיג זי איז פאר ווינניפּעג און ווי נויטיג עס איז פאר יעדען צו נעהמען אנטהייל און איהר אין זיין א מעמבער.

נעקסטען זונטאָג, 8טען סעפּטעמבער אום 2.30 נ. מ. וועט אין קווינס האל זיין א מיטינג

און עס איז ווינשענסווערטה דאס יעדער וואס וויל העלפען די אימיגראנטען, יע־דער וואס וויל אז אונזערע אומגליקליכע ברידער אין רוסלאנד, רומעניען א. ד. ג. וואס אימיגרירען אהער זאלען ניט צוריקגעשיקט ווערען אין די אנטיסעמיטישע לענדער, מיט איין ווארט די וואס ווילען העלפען זייערע איינענע ברידער זאלען קומען נעקסטען זונטאג אין קווינס האל און זיך פערשרייבען אלס מעמבערס.

מיט אכטונג אין נאמען פון דער סאסייעטי

אהרן סעקטער, רעק. סעקר.

VOORHEIS & LEWIS

409 Nanton Building.

ריעל עסטייט, לאונס און אינשורענס בראקערס.

יעהער מענש האט מורא און דארף מורא האבען פאר פייער; יעדער ווען ער האט א נחלה דארף ער זי פעראינשורען און אין פאל פון אן אוסנליק פון א פייער חלילה זאל עס איהם אזוי ניט פעראומנליקען. שרפות זיינען זעהר מעגליך אין יעדער גרויסער שטאדט. ווען איהר זענט אבער פעראינשורט אין דער

אַמעריקאַן פייער אינשורענס קאָמפּאַני

דאן זייט איהר געזיכערט און האט ניט אזוי פיעל איבערצוטראכטען. די אמעריקאן פייער אינשורענס קא. איז א גוט בעוואוסטע קאמפּאני איהרע עסעטס בעטרעפען 10 מיליאן דאלאר, 67 יאהר אין ביזנעס און יעדער בעל הבית דארף ביי אונז פעראינשורען זיינע הייזער. טעלעפאנירט אב: מיין 2044 און אונזער אגענט **א. ראַבינאָוויטש** קומט גלייך צו אייך.